

Strategische Toekomst Droom

Mei 2020. De 'weggedachte' oorlog was toch gekomen. Het conflict was ontstaan door de onderdrukking van een minderheid in een Balkanstaat. Aanvankelijk leek het conflict 'standaard' te kunnen worden ingedamd door een EU-vredesmacht, optredend onder een mandaat van de Veiligheidsraad. Maar langzaam was duidelijk geworden dat de regionale dictator Tunga, gesteund door extremistische krachten in Rusland, het conflict weloverwogen had laten escaleren, waardoor de Europese Unie langzaam maar zeker de fuik binnen was gezwommen. De Verenigde Staten hadden zich – geplaagd door binnenlandse problemen – tot grote verrassing van iedereen nu eens buiten het conflict gehouden. De inning van het vredesdividend rondom de millenniumwisseling en de daarmee gepaard gaande structurele verwaarlozing van de investeringen hadden geleid tot inmiddels sterk verouderd materieel.

Ergens in een Balkan-staat reed een verkenningseenheid van de 1 (NL) *Peace Enforcing Brigade* in de stromende regen door het moeilijk begaanbare terrein van de hoogvlakte. Het eindeloze bureaucratische gevecht in het verleden over wie de Europese satellieten zou mogen produceren, beheren en benutten had aanvankelijk tot uitstel en uiteindelijk tot afstel van het miljardenverslindende project geleid, waardoor de EU afhankelijk was gebleven van de overige, meer traditionele middelen voor het verzamelen van inlichtingen.

De wielen van de verouderde Fennek ploegden door de zuigende klei. Wachtmeester Arend tuurde gespannen het voorterrein in. 'Hier ergens zouden de vijandelijke tanks toch moeten zijn', dacht hij bij zichzelf. Zijn ploegcommandant, wachtmeester Havik, volgde 200 meter naar achter vanuit zijn eigen Fennek in een waarnemingsopstelling de verrichtingen van Arend aandachtig door zijn digitale video-

camera. Hij kon de druppeltjes koud zweet op het voorhoofd van Arend zien. Langzaam draaide hij zijn camera in de richting van de open vlakte, toen zijn aandacht werd getrokken door een kleine schittering in de verte. Hij zoomde zijn camera maximaal in. Dat leek wel een voertuig in opstelling. Geroutineerd en professioneel schakelde hij over op warmtebeeld. Duidelijk zag hij nu de contouren van de inmiddels zo gevreesde NGP-tankmodule. Hij bediende zijn zendsleutel: 'Contact... wacht uit!' klonk het door de ether. Tegelijkertijd bediende hij de knoppen van zijn *battlefield management system*, waardoor zijn ploeggenoot Arend in het voorste voertuig direct op de hoogte werd gebracht van de doelinformatie van de vijandelijke uiterst moderne tank. Arends bestuurder reageerde direct en gooide zijn voertuig in zijn achteruit. De vijandelijke tank was buiten bereik van Haviks lichte boordwapen. Het vijandelijke projectiel boorde zich met speels gemak door het frontpantser van het voorste voertuig. Arends laatste gedachten waren bij zijn nog jonge gezin. Door zijn camera zag Havik de toren van de vijandelijke tank zijn richting op draaien. 'Dit zijn momenten van beperkte vreugde', hoorde hij zichzelf nog zeggen. 'De gewoonte ieder probleem een uitdaging te noemen had zo zijn grenzen', dacht hij. Enkele seconden later was ook de laatste Fennek van de Nederlandse brigade veranderd in een hoop smeulend en verwrongen staal.

F-16 vlieger 'Hawkeye' Donder vloog laag, snel en dus uiterst geconcentreerd voor het uitvoeren van een *offensive air support*-missie. Hij had in de planning en voorbereiding van zijn missie zoveel mogelijk informatie verzameld over zijn inzet-omgeving. Immers, zijn *End Life Update* (ELU) F-16 beschikte niet over *state of the art*-datalinksystemen en daarom kon hij tijdens de vlucht niet beschikken over betrouwbare informatie van zogenaamde *off-board information technology*-systemen. Bovendien wist Donder dat hij door de beperkte stealth-eigenschappen van zijn kist goed zichtbaar was voor de vijandelijke luchtverdedigingssystemen. Ook hierdoor moest hij meer risico nemen dan hem lief was.

Jaloers dacht hij aan de *Joint Strike Fighters* van de tegenstander. Plotseling ging zijn optisch en akoustisch alarm af en Donder wist dat hij door een vijandelijke radar werd aangestraald. Door zijn grote ervaring handelde hij instinctief en routineus: scherp draaide hij naar links weg om zo

snel mogelijk dekking te verkrijgen van een kleine heuvelrug en activeerde zijn counter measures. Het verouderde F-16 *airframe* kraakte in zijn voegen onder al die G-krachten. (...)

De operator van het uiterst moderne vijandelijke luchtafweersysteem zag de F-16 al van grote afstand aankomen. Bovendien was hij door *information warfare* al lang van tevoren op de hoogte van de gebruikte aanvliegroutes. Zijn commandant had comfortabel de tijd gekregen de luchtverdedigingsgrendel zodanig in te richten dat er geen ontken meer aan was: de vlieger in zijn gedateerde F-16 vloog met open ogen de hinderlaag in die voor hem aan weerszijden van de kleine heuvelrug was opgezet. Verveeld keek hij naar het snel bewegende symbool van de bandiet op het kleine radarscherm. Hij hoorde zijn raketten weggaan. Het systeem deed automatisch waarvoor het geprogrammeerd was. Even later verdween het symbooltje van het scherm. 'Da's nummer 9 vandaag en 120 tot dusver!', zei hij tevreden tegen zijn collega. 'Voor zover ik weet, hebben ze er niet meer.' Een oplichtend computerscherm uit de database bevestigde zijn vermoeden. Op 1800 kilometer afstand zag de *joint air defence commander* ook de laatste Nederlandse ELU F-16 *real time* van zijn *situational-awareness*-screen verdwijnen.

'Adri, je moet zelf zorg dragen voor je verkenning!', had de brigadecommandant Consensus tegen luitenant-kolonel Van Leeuwen, commandant van 11 (NL) Pantserinfanteriebataljon, gezegd. 'Ik heb de laatste zes uren niets meer van het verkenningeskadron gehoord.' Hij reed in zijn voertuig als gevechtsstaf achter het spitspeloton, dat bestond uit vier vergelijkbare licht gepantserde wielvoertuigen van het type GTK, het zeldzame resultaat van een Europese co-productie van ongeveer twintig jaar geleden. Zolang ze op de weg bleven, voldeed het voertuig goed. In het terrein was de mobiliteit veel minder. De bewapening bestond uit een 50 mm snelvuurkanon. Opeens zag Van Leeuwen 400 meter verderop het voorste voertuig in een grote vuurbal veranderen. De ervaren pelotonscommandant paste de contactdrill toe en ontplooidde zijn eenheid. Een oorverdovend lawaai van de vurende boordwapens doorbrak de relatieve stilte. Even later zag Van Leeuwen op zijn battlefield management system de vijandelijke tankeenheden in opstelling. 'Verrek!', zei hij, 'Ze zijn buiten het bereik van onze wapens!' Zijn compagniescommandant reageerde snel en

probeerde vanuit het zijterrein met zijn andere pelotons inzicht te verkrijgen in de vijandelijke opstelling. De trage, licht gepantserde wielvoertuigen, die hun diensten veelvuldig hadden bewezen bij *peacekeeping* operaties, waren echter geen partij voor de hypermoderne, vijandelijke NGP's. Hier en daar raakten voertuigen vast in het zware terrein, om even later in rook op te gaan. Het moderne volautomatische zelfverdedigingssysteem DAS (*Defensive Aid Suites*) was te duur gebleken. Van Leeuwen probeerde zijn anti-tankpelotons, uitgerust met de verhoudingsgewijs moderne *fire and forget top attack* raketten in stelling te brengen. Maar slechts een enkel voertuig was in staat zijn systemen te gebruiken. De trage raketten werden eenvoudig door het vijandelijke DAS-systeem geneutraliseerd.

'Waar zijn de paarden?!', hoorde Van Leeuwen zichzelf zeggen tegen zijn S3. 'Die paar Leopard 2A6-tanks die de brigade nog heeft, bevinden zich in het zwaartepunt', zei de oververmoeide majoor afwezig. Op zijn informatiescherm zag Van Leeuwen dat zijn bataljon dreigde te worden vernietigd. Hij nam een beslissing: 'Sierra Hotel India Tango hier Romeo...' Zijn dood was snel maar niet geheel pijnloos. (...)

~

Badend in het zweet werd Politiek wakker. 'Wat een nare droom over die Tunga', dacht hij. Als Chef Defensiestaf was hij toch wel wat gewend, maar dat had tot nu toe nog nooit geleid tot nachtmerries. Integendeel, die voortdurende bezuinigingsoperaties waren slaapverwekkend. Nog nadenkend over zijn droom, stapte hij uit bed en liep richting koelkast om een glas melk in te schenken. 'Straks toch even de minister bellen', dacht hij, 'die kant moeten we zeker niet op!'

Het hier geschetste scenario is niet ondenkbaar. De beste manier om te voorkomen dat het werkelijkheid wordt, is zorg te dragen voor een effectieve krijgsmacht, die in staat blijft onder alle omstandigheden adequaat op te treden. Hiertoe is structureel investeren in moderne middelen vereist. Laten we ervoor zorgen dat dit verhaal een droom blijft, en geen nachtmerrie wordt.

In dit nummer wordt de toekomst van Defensie minder dramatisch beschreven. Aan bod komen onder meer een samenvatting van de Clingendael-studie *Krijgsmacht of Vredesmacht* en een aantal reacties daarop.